

Наташа Б. Станковић Шошо*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
ORCID-ID 009-0003-1621-5831

Оригинални научни рад
Примљен: 20. 09. 2025.
Прихваћен: 30. 10. 2025.

ЛИКОВИ БОЛЕСНЕ И/ИЛИ ЗАНЕМАРЕНЕ ДЕЦЕ У ШКОЛСКОЈ И ДОМАЋОЈ ЛЕКТИРИ ЗА ОСНОВНУ ШКОЛУ

Предмет истраживања представљају књижевна дела из школске и домаће лектире за основну школу у којима се као главни или споредни ликови појављују болесна и/или занемарена деца. У раду се сагледава на који начин избор таквих остварења (ауторске бајке *Петоро браће* и *Девојчица са шибицама* Х. К. Андерсена, *Месечев цвет* Г. Олујић, репрезентативни одломци из романа *Тајна жутог балона* Н. Лезије, *Аги и Ема* и *Дванаесто море* И. Коларова и *Покошено поље* Б. Ћосића) и методичка апаратура у школским читанкама доприносе мотивисању ученика за читање и њиховом припремању за тумачење доминантних литерарних проблема као што су болест, занемареност, усамљеност, маргинализација, изолованост и друге важне социјалне теме које ученике подстичу на мисаону активност и промишљање. Анализа заступљености тематски пажљиво одабраних књижевних остварења у програмима наставе и учења и читанкама за основну школу доприноси да се стекне бољи увид о значају таквих дела за савремену наставу која тежи да код учесника наставног процеса развије емпатију, толеранцију и алтруизам.

Кључне речи: ликови болесне и/или занемарене деце у школској и домаћој лектури за основну школу, литерарни проблеми (болест, занемареност, усамљеност, маргинализација, изолованост), савремена настава књижевности.

---

* natasoso06@gmail.com

Реформисани програми наставе и учења за основну школу садрже мноштво разноврсних књижевних текстова у којима се као главни или споредни ликови појављују болесна и/или занемарена деца. Избор таквих остварења пружа могућност да се током њихове наставне обраде уобличавају мишљења и ставови ученика и развијају црте личности и вредности читалаца у социјално пожељном смеру. На тај начин се код младих нараштаја систематски негују и усавршавају интелектуална, емоционална и морална убеђења, чиме се остварују приоритетни васпитни циљеви наставе књижевности. У табеларном приказу који следи наведена су прозна остварења у којима се појављују ликови болесне и/или занемарене деце:

I разред	II разред	III разред	IV разред
/	Школска лектира: Х. К. Андерсен: <i>Девојчица са шибаницама Петоро браће</i> Г. Олујић: <i>Шаренореп</i>	Школска лектира: Бранко В. Радичевић: <i>Прича о дечаку и Месецу</i>	Школска лектира: Б. Црнчевић: <i>Босоноги и небо</i> Домаћа лектира: Ј. Шпири: <i>Хајди</i> Ј. Петровић: <i>О дугмету и срећи</i> А. Линдгрен: <i>Пипи Дуга Чарапа</i>
V разред	VI разред	VII разред	VIII разред
Домаћа лектира: И. Коларов: <i>Аги и Ема</i> Н. Лезије: <i>Тајна жутог балона</i> Г. Олујић: <i>Месечев цвет</i> К. Функе: <i>Господар лопова</i>	Школска лектира: А. П. Чехов: <i>Вањка</i>	Домаћа лектира: И. Коларов: <i>Два наесто море</i>	Школска лектира: Б. Ћосић: <i>Покошено поље</i> Домаћа лектира: Г. Олујић: <i>Гласам за љубав</i> Џ. Бојн: <i>Дечак у пругастој тници</i>

На основу анализе књижевних текстова из школске и домаће лектире, који су заступљени у читанкама за разредну наставу, запажа се да преовлађују они у којима ликови девојчица и дечака, услед болести или отежаних животних околности, на различите начине успевају да преброде развојну кризу у којој се налазе. Захваљујући подршци окружења и брижности вољених, болесне девојчице успешно оздраве у бајкама *Петоро браће* Х. К. Андерсена и *Шаренореп* Г. Олујић. Деветогодишња Пипи Дуга Чарапа, јунакиња истоименог романа А. Линдгрен, осећај напуштености превазилази играјући се, маштајући и дружећи се

са Аником и Томијем у Вилекули. Девојчица Клара успева да прохода захваљујући пријатељској подршци и помоћи другарице Хајди у роману *Хајди* Јохане Шпири. Дечак Јован, главни јунак романа *О дугмету и срећи* Ј. Петровић, своју тугу и усамљеност потискује захваљујући искреној подршци пријатељице Милице. Са тврдичлуком и суровошћу свог газде слуга Радојица успешно се носи захваљујући подршци чудесног Месеца у *Причи о дечаку и Месецу* Бранка В. Радичевића. Маштовит и неуморан Босоноги потискује осећај одбачености измишљајући нестварне авантуре и дружећи се са децом из краја.

Доживљајним читањем бајки *Петоро браће* и *Девојчица са шибицама* Х. К. Андерсена ученици се уносе у свет књижевног дела на емотиван и фантазијски начин и њихово читање, као такво, постаје део стваралачког чина. Током наставне обраде Андерсенове бајке *Петоро браће* ученици другог разреда саосећају са болесном девојчицом која је „била слабашна и нежна као цвет” (Андерсен, 2021, 93) и увиђају да до јунакињиног опоравка долази захваљујући њеној радозналости за свет који је окружује и снажној маминој бризи и пожртвованости. Током наставне интерпретације наведене бајке ученици ће учавати промене у физичком изгледу и понашању болеснице: „По читаве дане девојчица је уживала посматрајући грашак. Њено се здравље поправљало све више. Образи су јој се заруменели. Очи јој почеле да се блистају. Она је без ичије помоћи почела да устаје и да седи у кревету” (Андерсен, 2021, 94). Анализом физичког и психолошког портрета главне јунакиње спознаће да су њеном оздрављењу допринели повољни природни услови (сјај и топлота сунчеве светлости) и мајчина љубав и нада у оздрављење.

Сложеност литерарних проблема (глад, сиромаштво, усамљеност, друштвена занемареност, смрт) Андерсенове бајке *Девојчица са шибицама* изискује да се током њеног читања и наставног тумачења примењују одговарајући аналитичко-синтетички поступци и гледишта који су у складу са психоемоционалним способностима ученика. По мишљењу Милице Николића „настава која омогућава ученицима да се емоционално испоље поводом књижевног дела, афирмише и основну сврху читања” (Николић, 2006, 270).

Уметнички доживљаји и утисци о усамљеној, промрзлој девојчици која трагично страда у празничној ноћи напуштена од свих, представљају полазиште наставне интерпретације ове Андерсенове бајке. Ученици се подстичу да замисле девојчицу са шибицама, амбијент и атмосферу празничне ноћи у којој она чезне да јој окружење пружи подршку (уточиште, храну и заштиту). Изостанак помоћи и подршке у кључним животним околностима довео је до трагичне смрти девојчице са шибицама.

Полазећи од тога да је „књижевни лик носилац психолошких, етичких и идејних вредности књижевног дела” (Милатовић, 1996, 75), наставна интерпретација бајке *Девојчица са шибицама* изискује ваљано осмишљене методичке поступке који су усклађени са узрастом ученика и уметничком природом ауторске бајке која се проучава.

У читанци *Уз речи растемо* за други разред основне школе ученици се подстичу да изнесу свој доживљај трагичног завршетка ове Андерсенове бајке. Анализом главног и споредних ликова (девојчице и незаинтересованих и безосећајних пролазника) млади читаоци се подстичу да саопште своје ставове поводом нехуманог поступања окружења према усамљеној, босоној и гладној девојчици са шибицама.

Према становишту Вука Милатовића „дживљеност књижевног лика битан је чинилац у току његовог аналитичког образлагања и рашчлањавања” (Милатовић, 1996, 81). Док саопштавају своја осећања, ученици увиђају да је несретна девојчица страдала због тога што јој није пружена подршка ни у једном аспекту њеног одрастања. Губитком баке, девојчица је живела на улици продајући шибице. Као припадница рањиве друштвене групе одрастала је у нехуманим животним условима, усамљена и несрећна због губитка ближњих и у непрекидној стрепњи због неизвесне будућности. У читанци *Уз речи растемо* за други разред основне школе се као подстицај за дочаравање психичког стања главне јунакиње наводе следећа питања: „Шта мислиш, зашто је девојчица морала да продаје шибице? Девојчица је три пута креснула шибице. Шта је све тада видела? Објасни како се тада осећала. О чему је све девојчица са шибицама маштала у празничној ноћи? Како се она осећала када је баку оживела у машти?” (Станковић Шошо, Костић 2019, 100).

Сходно узрасту ученика може се очекивати да ученици укажу на улогу баке која је девојчици била једина животна подршка током одрастања и суочавања са егзистенцијалним животним недаћама. Машта и сан о вољеној баки представљају њен бег од света у којем је остала сама, немоћна и у безизлазној ситуацији. Током наставног проучавања ове Андерсенове бајке, неопходно је указати ученицима на психодескрипцију као важан сегмент приповедања и карактеризације јунакиње. На тај начин млади читаоци ће увидети да у моменту када упали шибице и замисли имагинарни сусрет са баком нестаје суровост света који је окружује. Тада оно што се догађа унутар ње доминира над спољашњим дешавањима. На унутрашње стање девојчице са шибицама пресликава се атмосфера из снова. Загрљај са добром баком у топлом породичном дому доноси утеху промрзлој и гладној девојчици у последњим тренуцима њеног живота:

„Широм отворених очију, девојчица је задивљено гледала у своју баку, која јој се учини већа, лепша и млађа него што је икада била. Онда јој похита у сусрет, а бака је, тако јој се чинило, нежно подиже у наручје и, лица озарена благошћу и добротом, вину се некуд у вис. Новогодишња ноћ узмицала је првом дану у години. Наслоњена о хладни камени зид, седела је смрзнута девојчица, образа румених од јутарње светлости и блаженог осмеха на уснама” (Станковић Шошо, Костић 2019, 99).

Суочење ученика са трагичним крајем девојчице са шибицама потресно делује на ученике. Отуда ће наставник разговор усмерити ка разговору о могућим видовима пружања подршке рањивим друштвеним групама: *Како бисте ви поступили према девојчици да сте били на месту случајних пролазника? Испричајте како бисте помогли гладној и напуштеној деци да им се живот побољша.*

Као облик рада подстакнут текстом ученицима се могу дати упутства да замисле другачији крај ове бајке. На тај начин се код ученика подстиче стваралачки приступ у савременој настави.

Милија Николић сматра да су оригиналне мотивације за читање утемељене на доживљајним, емоционалним и асоцијативним искуствима ученика. У бајци *Месечев цвет* Гроздане Олујић, која се тумачи у петом разреду основне школе, болесни дечак Ведран напушта град и одлази у потрагу за лековитим Месечевим цветом, којег налази на врху Сребрне горе:

„Занеме дечак од дивљења. Нежан и сребрн Месечев цвет као циновски љиљан над њим право у небо расте, а стабљика му љескари и трепери. Да пружи руку, откинуо би је, порастао и као лепотан светом ишао. Али како да пружи руку кад зна какав ће бол нанети цвету? Како да убије Месечев цвет? Као да сам од себе бежи, окрете се дечак и стаде трчати низ планину, остављајући Месечев цвет да блиста на врху Сребрне горе, да нежан и усамљен сја као звезда.” (Станковић Шошо и Сувајић, 2018, 217).

Током путовања дечак открива лепоту живописне природе и стиче пријатеље (мраве и мајку вода). Управо због тога што и сам има здравствених проблема, он разуме туђе недаће, саосећа са њиховим патњама и радо помаже другима у невољи. Природа делује подстицајно на болесног дечака. Он се у њој осећа прихваћено и заштитнички се опходи према биљном и животињском свету који открива. Ведранове особине и поступци (несебично давање, хуманост, доброчинство и великодушност) допринели су да он позитивно делује на друге и доноси племените одлуке, због чега се осећа боље и успева да преброди здравствени проблем који је имао.

„Тако и до језера дође и заустави се да још једном у језеру види небески цвет. Наже се над воду и крикну. Из воде, као из огледала растао је ка њему лик високог,

прекрасног момка. Једва је могао да поверује да самог себе у води гледа, кад из језера изрони Месечев цвет, дотиче нежно дечаков образ и рече: – Хвала ти, мали брате!” (Станковић Шошо и Сувајџић, 2018, 217).

Из наведеног одломка може се закључити да природа постаје најбољи лек за крхке јунаке ауторске бајке. У сагласју са њеном лепотом, они добијају снагу да се изборе са сопственом немоћи. Природа им доноси мир, хармонију и благостање, који здружено доводе до оздрављења дечака.

У старијим разредима основне школе тумаче се жанровски разноврсна књижевна остварења у којима се појављују ликови болесне деце и млади са инвалидитетом. Литерарни проблеми (болест, одрастање у изолованим животним околностима, усамљеност, рањивост) тематизују се у романима *Тајна жутог балона* Никол Лезије и *Дванаесто море* Игора Коларова.

У роману *Тајна жутог балона* Никол Лезије ученици петог разреда упознају усамљену непокретну девојчицу Елену, која шаље писмо из болесничке постеле у нади да ће на тај начин стећи пријатељицу. Трагајући за ауторком писма, девојчица Доминика и њен брат Мишел доспевају до болнице у којој борави Елена и пружају јој подршку током њеног лечења. Прекид социјалне изолације и радост због тога представљају прекретницу у Еленином животу. Емоција коју она осећа представља реакцију на остварење жељеног циља. Захваљујући тој емоцији Елена ће позитивније доживљавати живот, себе и свет око себе, имаће више самопоуздања и ентузијазма.

– Doći ćeš opet, jelda? Zakuni se da ćeš opet doći!

– Svakoga dana – obeća devojčica. – Nikada te više neću ostaviti samu.

Umirena, bolesnica ih otprati pogledom: za poslednjih mesec dana prvi put se nasmejala.” (Станковић Шошо, Сувајџић и Срдић, 2018, 50).

У роману *Дванаесто море* Игора Коларова ученици седмог разреда откривају благотворност пријатељства дванаестогодишње девојчице Кие Сибин и њене другарице Симоне, која болује од неизлечиве болести и мири се са неизбежним. Упркос томе, Симона има снаге да у тренуцима слабости пружи подршку својој уплашеној пријатељици. Страх који Симона осећа представља реакцију на фрустрацију коју доживљава сваки пут када се суочи са патњом блиске пријатељице. Страх је њена реакција на потенцијални растанак са пријатељицом, који се неминовно приближава. Ученици ће увидети да је обема обострана подршка нужна управо због сазнања да се њихов растанак неминовно приближава.

„Časkale su kada se Simona iznenada, bez vidljivog razloga, zateturala i pala.

Oštar bol joj je prešao preko čela, od jedne slepoočnice do druge.

Pogledale su se.

Simona je na Kiinom licu videla strah.

Kia je na Simoninom licu videla mir.

I onaj osmeh, mekši od oblaka.

– Ne plaši se – reče Simona.” (Станковић Шошо и Сувајић, 2019, 49).

Читајући наведена дела ученици откривају да кључни моменат у суочавању ликова са болешћу и/или хендикепом прати снажна подршка њихових пријатеља. Она се огледа у дружењу, искреним разговорима, саживљеношћу с психичким стањем блиске особе, алтруизму. На тај начин се код ђака развија свест о значају узајамног поштовања, солидарности и подршци. Жеља да другоме помогну почива на емпатији и саживљавању са туђим психичким и емоционалним стањем. Тиме се код ученика подстичу особине несебичног давања, искренности, поштовања и добротинства.

Деца са оштећењем слуха и говора појављују се као колективни лик у одломку из романа *Покошено поље* Бранимира Ћосића који се тумачи у осмом разреду основне школе. Због нарушене физичке, интелектуалне и сензорне способности, особе са инвалидитетом у наведеном роману отежано схватају значења реалних околности у којима се налазе и испољавају развојну и експресивну осујећеност. Неке од наведених потешкоћа потичу од природе оштећења, али указују и на услове неповољног односа средине према њима. У потресној сцени бомбардовања Београда у Првом светском рату, деца са оштећењем слуха и говора испољавају равнодушност према новопридошлим становницима околних зграда који су се у подрумским просторијама Милошевог конака (у којој се налазила школа за глувонеме) сакрили од бомбардовања. Она показују потешкоће у социјалном прилагођавању и недовољну способност за бригу о себи. Отуда немају осећај беспомоћности и не показују емоционалну реакцију на потресан догађај (бомбардовање) који угрожава и њихов живот, што илуструје следећи одломак:

„Глухонеми су прво осматрали непознати свет, а онда, са рукама на зидовима, покушавали да осете потресе експлозија. Најзад им то досади и почеше се играти по удаљеним и потпуно мрачним кутковима.” (Станковић Шошо и Сувајић, 2021, 221).

Наставном обрадом поменутих књижевних текстова код ученика се развија свест о значају пружања подршке особама са инвалидитетом у оквиру вршњачке групе и ђачком окружењу, и указује се на штетност сваког вида социјалне изолације. Код ученика се развија емпатија за проблеме вршњака који имају неку врсту ограничења и они стичу свест о важности њихове заштите од дискриминације и друштвене маргинализације.

Ученици увиђају да је особама са инвалидитетом потребно обезбедити свеобухватну и флексибилну подршку како би били равноправни чланови заједнице са својим вршњацима. Ђаци постају свесни чињенице да су особе са инвалидитетом једнаких права као и други и уче како да поступају према њима, те на који начин да допринесу њиховом укључивању у свакодневне школске активности.

Током наставне обраде књижевних текстова сродне тематике у основној школи пожељно је примењивати компаративни приступ како би се теме болести, усамљености и занемарености деце и младих сагледале у складу са књижевном традицијом. Задацима за истраживачко читање ученици се подстичу на сагледавање доминантних естетских вредности дела, значајних стваралачких поступака, литерарних проблема, експресивних места и откривање универзалних значења идејног слоја текста. Милија Николић сматра да се помоћу задатака за истраживачко читање „систематично стимулише и изоштрава читалачка пажња и побуђује критичка и истраживачка радозналост ученика” (Николић, 2006, 273). Припремајући ученике за реализацију истраживачког пројекта, наставник даје ученицима следеће задатке за истраживачко читање значајних романа из домаће и светске књижевности за децу:

Прва група

Откријте доминантне карактерне црте ликова девојчица (Доминик, Елена, Киа, Симона) у романима *Тајна жутог балона* Н. Лезије и *Дванаесто море* И. Коларова и сагледајте их са моралног становишта. Учите литерарне проблеме који се доводе у везу са њима (болест, усамљеност, сиромаштво). Објасните због чега је, некима од њих, живот тежак. Запазите у каквом простору девојчице воле да бораве. Анализирајте на који начин испољавају своју крхкост и немоћ. Истражите шта их оснажује. Анализирајте како се испољава пријатељство између девојчица Доминик и Елен и Кије и Симоне. Истакните значај пријатељства и подршке у њиховом одрастању. Истакните у чему се огледа посебност Агијевог и Еминог пријатељства.

Друга група

На основу описа физичког изгледа ликова, приказивањем њихових поступања у различитим ситуацијама, изношењем исказа о себи и другима и сведочењем других о њима сагледајте карактерне особине ликова дечака

(Аги, Слободан) и девојчице Рашиде у романима *Аги* и *Ема* И. Коларова и *Гласам за љубав* Г. Олујић. Запазите у каквим животним околностима они одрастају. Истакните литерарне проблеме који се доводе у везу са њима (болест, запостављеност, усамљеност, небрига родитеља, вршњачко насиље, сиромаштво, маргинализација, експлоатација и дискриминација). Анализирајте на који начин ликови деце испољавају своју рањивост. Истражите шта их оснажује. На критички начин се осврните на недостатке окружења у којем одрастају.

Трећа група

Откријте доминантне карактерне црте ликова деце (Оса, Проспер, Бо, Шипио, Јан, Фани) у романима *Господар лопова* К. Функе и *Збогом мојих петнаест година* К. Кампањ и сагледајте их са моралног становишта. Уочите литерарне проблеме који се доводе у везу са њима (потрага за идентитетом, сиромаштво, отуђеност, маргинализација, експлоатација, дискриминација). На критички начин се осврните на небригу друштва и нехумане околности у којима одрастају. Анализирајте на који начин се околности у којима се налазе рефлектују на њихово поступање и карактерне особине. Протумачите реакције и осећања ликова која у њима побуђују преломни догађаји. Истражите шта их оснажује.

Четврта група

Сагледајте карактерне особине ликова дечака Бруна и Шмуела у роману *Дечак у другастој ници* Ц. Бојна. Запазите у каквим околностима се развија њихово пријатељство. Објасните због чега је Шмуелу посебно важна Брунова помоћ. Истражите како се јеврејски дечак осећа у Бруновом присуству. Уочите Брунову реакцију када се суочи са суровим поступањем немачких војника према јеврејским затвореницима. Наведите примере у роману који наговештавају трагичну судбину јеврејских затвореника у логору Аушвиц. Наведите шта све збуњује и плаши дечаке у логору. Сагледајте на који начин они пружају подршку један другом. Истакните литерарне проблеме који се доводе у везу са ликовима деце (рат, нехуманост, насиље, отуђеност, холокауст, смрт). Истакните у чему се огледа посебност Бруновог и Шмуеловог пријатељства. Наведите у којим ситуацијама су они испољили узајамно разумевање, подршку и поштовање.

У савременој настави књижевности посебну улогу има упоредна методика која омогућава да се истраживачка гледишта са појединачних

дела из националне књижевности усмеравају ка словенској, европској и светској књижевној баштини. Реализацијом пројектне наставе се афирмише критичко мишљење ученика побуђено естетским вредностима књижевних дела која су предмет наставне интерпретације, али и примена различитих врста читања, као што су доживљајно, истраживачко и стваралачко. Наставна интерпретација се заснива на интеграционим чиниоцима (дживљајни контекст, тематско-мотивски слој, композиција, ликови, форме приповедања, идејни слој, језичко-стилски аспекти). Поузданим сагледавањем књижевних текстова у књижевнотеоријском и књижевноисторијском контексту, примењују се компаративни, интерлитерарни, интермедијални и интердисциплинарни приступи у савременој настави. Отуда је методички оправдано да се обрађена књижевна остварења сагледају и као афирмисана филмска остварења (*Ази и Ема* у режији Милутина Петровића и *Дечак у другастој ници* у режији Марка Хермана).

Компаративно тумачење књижевног и филског остварења омогућује ученицима активан однос према прочитаним романима и асоцијативно, фантазијско и лично пројектовање и уживање у читању и гледању, чиме се спознају и врхунске естетске вредности књижевних и филмских остварења.

Наставном обрадом књижевних дела која у целости или макар једним својим делом подстичу промишљање о положају крхких појединаца у различитим животним околностима (услед болести, занемаривања, усамљености, ратних страдања), тумачећи наведена књижевна остварења из школске и домаће лектире, ученици основне школе спознају са којим се потенцијалним проблемима суочавају њихови вршњаци у различитим животним околностима. На тај начин емоционално и искуствено сагледавају психолошки и социјални положај рањивих и немоћних особа у свом окружењу, али и у друштву у целини. На тај начин подиже се свест ученика о значају пријатељске и искрене подршке особама које су у невољи и пате.

Читајући књижевна дела у којима су ликови болесна и запостављена деца која пате и страдају, ученици развијају заинтересованост и бригу за друге, саосећају са патњама ближњих и постају свесни чињенице да је алтруизам као изворна тежња да се дела за добробит других решење свих недаћа и патњи. На тај начин они почињу да промишљају како да савремени свет постане боље место за живот свих њених становника. Компаративним тумачењем репрезентативних књижевних остварења у интерлитерарној и интеркултуралној перспективи развијају се и прихватају вредности хуманистичког образовања и васпитања, у коме се негује лични, национални и културни идентитет код читаоца и подстиче његова језичка и књижевна култура. Упоредни приступ националној и светској

књижевној и културној баштини омогућава да се формирају вредносни ставови који су потребни за живот у мултикултуралном друштву.

ЛИТЕРАТУРА

Андерсен, Х. К. (2021). *Бајке*. 2. издање. Београд: Klett, Нови Логос, Фреска.

Николић, М. (2006). *Методика наставе српског језика и књижевности*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Милатовић, В. (1996). *Књижевно дело Иве Андрића у настави*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Станковић Шошо, Н. (2007). Читанка *Чаролија речи* за пети разред основне школе. 1. издање. Београд: Klett.

Станковић Шошо, Н. (2008). Читанка *Маштарија речи* за 6. разред основне школе. 1. издање. Београд: Klett.

Станковић Шошо, Н. (2009). Читанка *Ризница речи* за седми разред основне школе. 1. издање. Београд: Klett.

Станковић Шошо, Н. (2010). Читанка *Уметност речи* за осми разред основне школе. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Сувајџић, Б. (2011). Читанка *Уметност речи* за пети разред основне школе. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Сувајџић, Б. (2011). Читанка *Уметност речи* за шести разред основне школе. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Сувајџић, Б. (2012). Читанка *Уметност речи* за седми разред основне школе. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Чабрић С. (2014). Читанка *Бескрајне речи* за четврти разред основне школе. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Костић, М. (2018). Читанка *Реч по реч* за први разред основне школе. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Костић, М. (2018). Читанка *Уз речи растемо* за други разред основне школе. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Костић, М. (2019). Читанка *У свету речи* за трећи разред основне школе. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Чабрић, С. (2021). Читанка *Бескрајне речи* за четврти разред основне школе. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Чабрић, С. (2023). Читанка *Бескрајне речи* за 4. разред основне школе. 3. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Сувајџић, Б. (2018). Читанка *Чаролија стварања* за 5. разред основне школе. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Сувајџић, Б. (2019). Читанка *Чаролија стварања* за 6. разред основне школе. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Сувајџић, Б. (2020). Читанка *Чаролија стварања* за 7. разред основне школе. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Сувајџић, Б. (2021). Читанка *Чаролија стварања* за 8. разред основне школе. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Станковић Шошо, Н., Сувајџић, Б. и Срдих, Ј. (2018). *Радна свеска за 5. разред основне школе*. 1. издање. Београд: Нови Логос.

Nataša B. Stanković Šošo

CHARACTERS OF SICK AND/OR NEGLECTED CHILDREN IN SCHOOL AND HOME READING FOR ELEMENTARY SCHOOL

Summary

The subject of research in this paper are literary works for elementary school in which sick and neglected children appear as main or secondary characters. The paper examines how the selection of literary texts (such as the fairy tales by Hans Christian Andersen, "The Moonflower" by G. Olujić, the short story representative excerpts from the novels *The Secret of the Yellow Balloon* by Nicole Lesueur, *Agi and Emma*, *The Twelfth Sea* by I. Kolarov, *The Mowed Field* by B. Ćosić) and the methodical apparatus in school textbooks contribute to preparing students to interpret dominant literary problems (illness, neglect, loneliness, social distance, social marginalization, abuse). Analyzing the significance of the presence of these literary works in school programs and textbooks contributes to appropriate teaching interpretation in modern education and encourages empathy, tolerance, and altruism among elementary school students.

Keywords: characters of sick and neglected children in school and home reading for elementary school, literary issues (illness, neglect, loneliness, social marginalization), modern education.